

SBE
DOKTORA
ÖĞRENCİ KILAVUZ

Doktora Programı

- Tezli yüksek lisans programından mezun olup başvuran öğrenciler için;
  - *Toplam 21 krediye ulaşacak şekilde en az 7 ders alınması*
  - *Seminer dersi ve Yeterlilik sınavı*
  - *Tez önerisi ve Tez çalışması olmak üzere toplamı en az 240 AKTS olması gerekmektedir.*
- Doktora programında bir eğitim öğretim dönemi 60 AKTS'den az olamaz.
- Lisans mezuniyetine sahip öğrenciler bakımından;
  - *En az 42 kredi sayısına ulaşacak 14 ders alınması*
  - *Seminer dersi ve Yeterlilik sınavı*
  - *Tez önerisi ve Tez çalışması olmak üzere toplamı en az 300 AKTS olması gerekmektedir.*
- Yüksek lisans derecesi ile kabul edilen öğrenciler diğer yükseköğretim kurumlarında verilmekte olan derslerden en fazla iki ders seçebilir.
- Lisans derecesi ile kabul edilen öğrenciler diğer yükseköğretim kurumlarında verilen derslerden en fazla dört ders seçebilir.
- Hazırlanacak doktora tezi aşağıdaki niteliklerden birine sahip olmalıdır;
  - *Bilime yenilik getirme*
  - *Yeni bir bilimsel yöntem geliştirme*
  - *Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulama*

Doktora Programına Başvuru ve Kabul Esasları

Tezli yüksek lisans diplomasına sahip olmak.

Doktora programına başvurabilmek için adayların; Tezli yüksek lisans diplomasına, başvurduğu programda istenilen yabancı dilden en az 65 puana ve başvurduğu programın puan türünde 60 puandan az olmamak üzere Senato tarafından belirlenen ALES puanına ya da YÖK tarafından kabul edilen eşdeğer sınav puanına sahip olmaları gerekir.

En az 65 Yabancı dil puanı sahip olmak. (Uluslararası yabancı dil sınavlarından en az 65 veya ÖSYM tarafından eşdeğer kabul edilen yabancı dil sınavından buna muadil bir puan alınması halinde yabancı dil şartı yerine getirilmiş sayılır.)

Doktora Programının Tamamlanma Süresi

Tezli yüksek lisans derecesi ile kabul edilen öğrenciler için 8 yarıyıldır. Bu öğrenciler azami 12 yarıyıda programı tamamlamak zorundadır.

Lisans derecesi ile kabul edilen öğrenciler için 10 yarıyıldır. Bu öğrenciler azami 14 yarıyıda programı tamamlamak zorundadır.

Bu süreler derslerin verildiği dönemden itibaren başlar. Azami sürelerin hesabında öğrencinin her dönem kayıt yaptırıp yaptırmadığına bakılmaz. Bilimsel hazırlıkta geçen süre azami süreye dahil değildir.

Doktora Programındaki Derslerin Tamamlanma Süresi

1. Doktora programı için gerekli kredili dersler bakımından;
  - a. *Tezli yüksek lisans derecesi ile kabul edilen öğrenciler için 4 yarıyıldır.*
  - b. *Lisans derecesi ile kabul edilen öğrenciler için 6 yarıyıldır.*
2. Belirtilen süre içinde kredili dersleri başaramayan ya da başarıyla tamamlamasa da üniversitenin öngördüğü asgari genel not ortalamasını sağlayamayan öğrencinin program ile ilişkisi kesilir.

Yurtdışı Öğrenci Başvuru Şartları

Yabancı uyruklu adaylarla lisans eğitiminin tamamını yurt dışında tamamlayan T.C. vatandaşı adayların lisansüstü programlara kabul edilebilmeleri için başvurdukları programın durumuna uygun ve denkliği YÖK tarafından tanınan fakülte ya da yüksekokullardan lisans veya yüksek lisans diplomasına sahip olmaları gerekir.

Almanca veya İngilizce programa başvuracakların o dil ile eğitim yapan en az üç yıl süreli bir programı (lise, lisans, yüksek lisans veya doktora) tamamlamış olması gerekir.

Eğitimi yurt dışında tamamlayan yabancı uyruklu adayların enstitü kurulunun belirleyeceği Türkçe seviyesi şartını sağlamaları gerekir. Öğretim dili yabancı dil olan programlarda bu şart aranmaz.

Sayılanlar dışında programa kabule ilişkin diğer şartlar Anabilim Dalı Başkanlığının görüşü ve enstitü yönetim kurulunun önerisi alınarak Senato tarafından belirlenir.

Hazırlık Programlarının Açılması

Yabancı dil hazırlık sınıfı açılması:
Yüksek lisans ve doktora
programlarında yabancı dil asgari
yeterlilik düzeyini sağlamayanlar için
yabancı dil hazırlık programı
açılabilir.

Türkçe dili hazırlık programı
açılması: Yabancı uyruklu öğrenciler
için Senato kararı ile Türkçe hazırlık
programı açılabilir.

Bilimsel Hazırlık Programı

Lisansüstü programlarda aşağıdaki durumlarda bilimsel hazırlık programı uygulanabilir;

- *Kabul edildiği yüksek lisans veya doktora programından farklı bir alanda lisans derecesi almış olanlar*
- *Kabul edildiği program ile aynı bilim dalında lisans derecesi almış olsa da farklı bir yükseköğretim kurumundan mezun olanlar*
- *Kabul edildiği doktora programından farklı bir alanda yüksek lisans derecesi almış olanlar*
- *Kabul edildiği doktora programı ile aynı bilim dalında yüksek lisans derecesi almış olsa farklı bir yükseköğretim kurumundan mezun olanlar için bilimsel hazırlık programı uygulanabilir.*

Bilimsel hazırlık programında alınması gereken dersler lisansüstü programın tamamlanması için alınması gereken derslerin yerine geçmez.

Bilimsel hazırlık programındaki öğrencinin kabul edildiği programdaki dersleri alabilmesi ilgili anabilim dalı başkanlığının önerisi ve enstitü yönetim kurulunun onayına bağlıdır

Bilimsel hazırlık en çok bir takvim yılı sürebilir.

Eğitim öğretim dönemi, iki yarıyla tekabül eden süreye denir.

Yarıyıl, en az 14 hafta sürelidir. Sınav günleri dahil edilmez.

Yarıyıl başlangıç ve bitiş tarihleri enstitü yönetim kurulu tarafından senatoya önerilir.

Uzmanlık Alan Dersi

Uzmanlık alan dersi tez danışmanı veya ilgili anabilim dalındaki diğer öğretim üyeleri tarafından açılan bir derstir.

Tez danışmanın atandığı tarihi izleyen yarıyıl başından itibaren açılabilir.

Uzmanlık alan dersi öğrencinin ihtiyaç duyduğu konularda veya tezine yönelik olan konularda açılır.

Öğrenci tez danışmanı tarafından açılan uzmanlık alan dersini almak zorundadır.

Uzmanlık alan dersi yarıyıl sonunda başarılı veya başarısız şekilde değerlendirmeye tabi tutulur.

İntihal

Başkalarının fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermeyi ifade eder.

Özel Öğrenci Statüsü

Bir yüksek lisans, doktora ya da sanatta yeterlik programına kayıtlı, önceki dönemlerdeki derslerinden başarılı ve kayıtlı oldukları enstitü anabilim/anasanat dalı başkanlığının onayı olan öğrenciler, ilgili anabilim/anasanat dalı başkanlığının önerisi ve enstitü yönetim kurulu kararıyla lisansüstü derslere özel öğrenci olarak kabuledilebilirler.

Özel öğrenciler lisansüstü öğrenciler için açılan derslere kayıt yaptırabilir.

Derslere devam ve başarı durumu enstitünün kendi öğrencilerine uyguladığı esaslar ile aynı şekilde değerlendirilir ancak öğrencilik haklarından yararlanamazlar.

Özel öğrenci statüsündekilere diploma veya derece verilmez sadece aldıkları dersleri ve notları gösterir bir belge verilir.

Özel öğrenciler enstitü yönetim kurulu tarafından belirlenen ve Üniversite Yönetim Kurulu tarafından onaylanan ücreti ödemek zorundadır.

Yatay Geçiş

Yatay geçiş başvurusu yapabilecek olanlar, ilgili enstitü bünyesinde başka bir anabilim dalında ya da eşdeğer eğitim veren yurtiçi programlarda ilk yarıyılını başarıyla tamamlamış ve tez aşamasına geçmemiş olanlar ya da YÖK tarafından denklik tanınan yurtdışı lisansüstü programlarda ilk yarıyılını başarı ile tamamlamış olanlardır.

Yatay geçiş yapacak öğrencilerin başvurduğu lisansüstü programına öğrenci kabul ve başarı şartlarını sağlamış olması gerekir.

Kayıt Yenileme, Katkı Payı- Öğrenim Ücretinin Ödenmesi

Öğrencilerin kayıt yenileme ve öğrenim ücretinin ödenmesi için tanınacak süreler akademik takvimde gösterilir.

Öğrenci her dönem akademik takvimde gösterilen süre içerisinde kayıt yenilemek zorundadır.

Yükümlü olduğu katkı payını belirlenen süre içerisinde ödemeyen öğrencilerin kayıtları yenilenmez.

Mazeretleri enstitü yönetim kurulunca kabul edilenler hariç, belirtilen süre içinde kayıtlarını yenilemeyen öğrenciler öğrencilik haklarından yararlanamaz, öğrencilik statüsüne ilişkin yeterlik sınavı, tez izleme raporu ve tez savunması gibi işlemleri yapılmaz.

Ders Alma/Bırakma

Ders kaydı her yarıyıl başında akademik takvimde belirtilen tarihler arasında yapılır.

Öğrenciler akademik takvimde belirtilen ders alma/bırakma tarihlerinde ders ekleme çıkarma işlemlerini yapabilirler.

Lisansüstü öğrenciler, danışmanının önerisi anabilim dalı başkanlığının görüşü ve enstitü yönetim kurulu kararı ile yurt içi ve yurt dışındaki başka yükseköğretim kurumlarından ders alabilirler.

Ders Saydırma

Öğrencilerin değişim programları çerçevesinde ve özel öğrenci olarak aldığı lisansüstü dersleri, yurt içinde ve yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından aldığı lisansüstü dersleri başarı ile sonuçlandırdıkları takdirde danışmanın görüşü anabilim dalı başkanının teklifi ve enstitü yönetim kurulu kararıyla saydırılabilir.

Öğrencinin kredi transferi yaptıracığı derslerin toplam kredisi kayıtlı olduğu programda tamamlamak olduğu derslerin toplam kredisinin %50'sinden fazla olamaz.

Devam Mecburiyeti

Lisansüstü programlardaki teorik ve uygulama derslerinin %60'ına katılma mecburiyeti vardır. Bu derslerin %40'ından fazlasına devam etmeyen öğrenci o dersin yarıyıl sonu genel sınavlarına katılamaz. Bu öğrencilere (FZ) notu verilir.

Ders Tekrarı

Lisansüstü öğrenciler alıp başarısız oldukları dersleri tekrar almak zorundadır.

Öğrenci devamsızlık sebebiyle başarısız olmuş ise devam şartını yerine getirmekle yükümlüdür.

Öğrenci başarısız olduğu seçmeli dersi başka bir seçmeli dersle değiştirebilir.

Sınavlar

Lisansüstü programlarda yıl boyunca ara sınav, yarıyıl sonu sınavı, bütünleme sınavı ve mazeret sınavları yapılabilir.

Ara sınav ve yarıyıl sonu sınavları yazılı, sözlü, proje veya ödev şeklinde olabileceği gibi laboratuvar, atölye vb. gibi çalışmalardan oluşabilir.

Bütünleme sınavlarına yarıyıl / yıl sonu sınavına girme hakkı kazanıp bu sınava mazeretli veya mazeretsiz olarak giremeyen öğrenciler ile sınava girip başarısız olan veya notunu yükseltmek isteyen öğrenciler girer. Bütünleme notu yarıyıl/yılsonu notu olarak işlenir.

Mazeret sınavları mazeretleri enstitü yönetim kurulunca haklı bulunan öğrenciler için açılır. Mazeret sınavına giremeyen öğrenciye yeni bir sınav hakkı verilmez. Yarıyıl sonu sınavları için ayrıca mazeret sınavı yapılmaz. Bütünleme sınavı mazeret sınavı olarak kabul edilir. Bütünleme sınavının mazereti yoktur.

Ders aşamasının tamamlanması için tek dersi kalan ve tek ders sınavı sonucu alacağı notun katkısıyla AGNO'sunu 3,00 düzeyine çıkartıp yeterli sınavına girebilecek veya tez aşamasına geçebilecek öğrencilere; derslere devam şartını yerine getirmiş olmaları, enstitü müdürlüğüne yazılı başvuruları ve taleplerinin uygun bulunması halinde tek ders sınav hakkı verilir. Bu sınavlarda alınan not tek başına değerlendirilir.

Ders Değerlendirme Esasları

Ders başarı notu öğrencinin ara sınav ve/veya yarıyıl sonu sınavında gösterdiği başarı değerlendirilerek belirlenir. Birlikte değerlendirme durumunda ara sınavın katkısı %40'tan az %60'tan fazla olamaz. Başarı notunun hesabında kesirler en yakın tam sayıya tamamlanır.

Öğrencinin yarıyıl sonu başarı notu aşağıda gösterilen harf notlarından biri ile değerlendirilir;

Sınav Sonuçlarına İtiraz

Öğrenciler, akademik takvim ile belirlenen not ilanı tarihinden itibaren üç iş günü içinde ilgili enstitü müdürlüğüne yazılı olarak başvurarak sınav sonuçlarına itirazda bulunabilirler

. İtiraz enstitü müdürü tarafından oluşturulacak komisyonca incelenir ve karara bağlanır. İlgili dersin öğretim elemanı komisyonda üye olarak bulunabilir.

Azami Süre

Tezli yüksek lisans programının süresi kayıt yaptırmış olup olmadığına bakılmaksızın en fazla 4 yarıyıldır. Programın en çok 6 yarıyıda tamamlanması zorunludur. Bilimsel hazırlıkta geçen süre bu sürelere dahil edilmez.

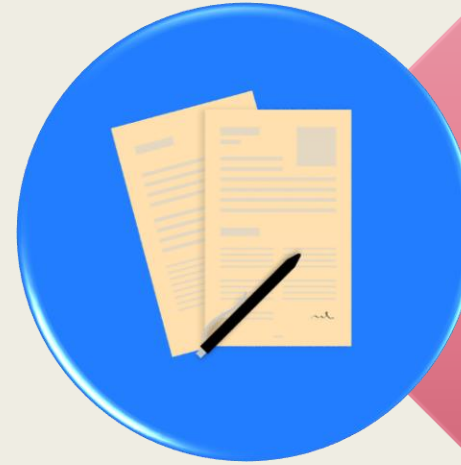
- *Dört yarıyıl sonunda kredili derslerini ve seminer dersini tamamlayamayan,*
- *Azami süre içerisinde tez çalışmasında başarısız olan veya tez savunmasına girmeyen öğrencinin ilişiği kesilir.*

Kayıt Dondurma Süreci

Öğrencinin
Başvurusu

Enstitü
Yönetim
Kurulunun
Kararı

Kayıt Dondurma İçin Azami Süre

Yüksek lisans öğrencileri
en fazla iki yarıyıl süresi
için kayıt dondurma
işlemi yapabilir.

Kayıt Dondurma için Başvuru Süresi

1. Kayıt dondurma için başvuru her yarıyıl başında ve kayıt yenileme dönemi içerisinde olması gerekmektedir.
2. Kayıt dondurulan süre öğrenim süresine dahil değildir.

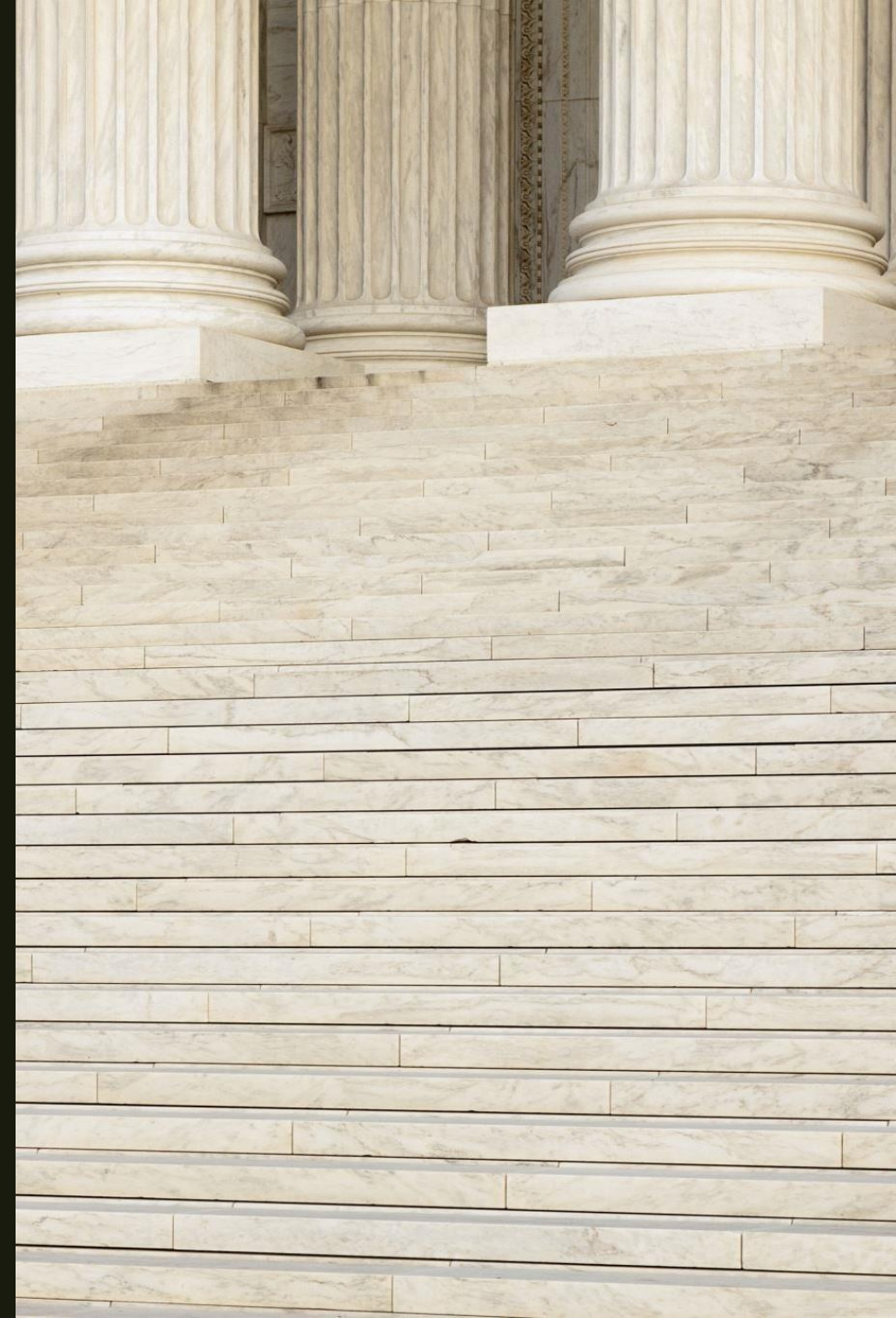

Doktora Yeterlilik

1. Derslerini ve seminerini tamamlayan öğrenciler bir yılda en fazla iki kere yeterlilik sınavına girer.
2. Yeterlilik Sınavına girmenin azami zamanı:
  - a. *Yüksek lisans derecesi ile kabul edilen öğrenciler en geç 5.yarıyılının sonuna kadar*
  - b. *Lisans derecesi ile kabul edilmiş öğrenciler en geç 7.yarıyılının sonuna kadar yeterlilik sınavında girmek zorundadır.*

Doktora Yeterlilik Komitesi

- Enstitünün her bir anabilim dalı bünyesinde anabilim dalı başkanlığı tarafından önerilen ve enstitü yönetim kurulu tarafından onaylanan beş kişilik bir doktora yeterlilik komitesi oluşturulur.
- Doktora yeterlilik komitesinin görevi yeterlilik sınavlarını düzenlemek ve yürütmek olup komite farklı alanlardaki sınavları hazırlamak, uygulama ve değerlendirmek amacıyla sınav jürileri kurar.

Doktora Yeterlilik Sınavı

- Jürisinin Oluşumu:
  - *Komite tarafından oluşturulan sınav jürisi danışman dahil beş öğretim üyesinden oluşur. Jürideki beş öğretim üyesinin en az ikisi kendi yükseköğretim kurumu dışından olmak zorundadır.*
  - *Danışmanın oy hakkının bulunup bulunmadığına enstitü yönetim kurulu karar verir. Danışmanın oy hakkının bulunmadığına karar verilmesi halinde jüri altı öğretim üyesinden oluşmak zorundadır.*
- Türü ve Uygulanışı:
  - *Doktora yeterlilik sınavı yazılı ve sözlü olmak üzere iki bölüm halinde yapılır. Yazılı sınavda başarılı olan öğrenci sözlü sınava girmeye hak kazanır. Yazılı sınavdan başarılı sayılmak için en az 75 puan alınması gerekir.*
  - *Jüri, öğrencinin yazılı ve sözlü sınavdaki başarısını dikkate alarak yeterlilik sınavının başarılı ya da başarısız olduğuna salt çoğunlukla karar verir.*
  - *Enstitü anabilim dalı sınav sonucunu yeterlilik sınavını izleyen üç gün içinde bir tutanak ile enstitüye bildirir.*
  - *Yeterlilik sınavında başarısız olan öğrenci bir sonraki yarıyılıda tekrar sınava alınır. İkinci defa başarısız olan öğrencinin doktora programı ile olan ilişkisi kesilir.*
- Yeterlilik sınav jürisinin gerekli görmesi halinde yeterlilik sınavında başarılı olan öğrenci ders yükünü tamamlamış olsa bile toplam kredi miktarının üçte birini geçmemek şartıyla fazladan ders almak ile yükümlü tutulabilir. Öğrenci enstitü kararıyla belirlenecek dersleri başarmak zorundadır.

Tez İzleme Komitesi

- Doktora yeterlilik sınavını başarı ile tamamlayan öğrenci için anabilim dalı başkanlığının önerisi ve enstitü yönetim kurulunun onayı ile bir ay içerisinde bir tez izleme komitesi oluşturulur.
- Tez izleme komitesi üç öğretim üyesinden oluşur. Komitede tez danışmanından başka, biri üniversite veya anabilim/anasanat dalı dışından, biri enstitü anabilim/anasanat dalı içinden olmak üzere iki üye daha yer alır.
- Öğrenciye ikinci tez danışmanı atanmışsa öğrencinin danışmanı dilerse ikinci tez danışmanı komite toplantılarına katılabilir.
- Komite kurulduktan sonra enstitü anabilim dalı başkanlığının önerisi ve enstitü yönetim kurulunun onayı ile tez izleme komitesindeki üyelere değişiklik yapılabilir.

Tez Önerisi Savunması

- Doktora yeterlilik sınavını başarı ile tamamlayan öğrenci yapacağı araştırmanın amacını, yöntemini ve çalışma planını kapsayan tez önerisini en geç altı ay içinde tez izleme komitesi önünde sözlü olarak savunmak zorundadır.
- Öğrenci tez önerisine ilişkin yazılı bir raporu sözlü savunma tarihinde en az on beş gün öncesinde komite üyelerine dağıtmak ile yükümlüdür.
- Tez izleme komitesi öğrencinin sunduğu tez önerisini salt çoğunlukla kabul veya reddedebilir ya da düzeltme için bir ay süre verir. Verilen süre sonunda salt çoğunlukla kabul ya da ret yönündeki karar anabilim dalı başkanlığınca sürecin bitişini izleyen üç gün içerisinde enstitüye bir tutanak ile bildirilir.
- Tez önerisi reddedilen öğrenci yeni bir danışman ve tez konusu seçme hakkına sahiptir. Bu durumda yeni bir tez izleme komitesi atanabilir. Programa aynı danışman ile devam etmek isteyen öğrenci üç ay içerisinde danışman ve tez konusunu değiştiren öğrenci ise altı ay içinde yeniden tez önerisi savunmasına alınır.
- Tez önerisi ikinci kez reddedilen öğrencinin doktora programı ile olan ilişkisi kesilir.
- Tez önerisi kabul edilen öğrenciler için Ocak- Haziran ve Temmuz- Aralık ayları arasında birer kez olmak üzere tez izleme komitesi en az iki kere toplanır. Öğrenci toplantı tarihinden bir ay önce komite üyelerine yazılı bir rapor sunar. Raporun içerisinde o tarihe kadar yapılan çalışmaların bir özeti ve sonraki dönemde yapılacak çalışma planı yer alır.
- Tez raporu komite tarafından başarılı veya başarısız şekilde değerlendirilir. Üst üste iki kere ya da aralıklı olarak üç kere başarısız bulunan öğrencinin doktora programı ile ilişkisi kesilir.
- Tez önerisi savunmasına geçerli mazereti olmaksızın girmeyen öğrenci başarısız sayılır ve tez önerisi reddedilir.

Doktora Tez Savunma Sınav Jürisi

Doktora tez jürisi danışman ve enstitü anabilim dalı başkanlığının önerisi üzerine enstitü yönetim kurulu onayı ile atanır.

Doktora tez jürisi üçü tez izleme komitesinde yer alan öğretim üyeleri ve en az ikisi kendi yüksek öğretim kurumu dışından olmak üzere danışman dahil beş öğretim üyesinden oluşur. İkinci tez danışmanı oy hakkı olmaksızın jüride yer alabilir.

Doktora Tezi Savunma Sınavı

Jüri üyeleri tezin kendilerine teslim edildiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde toplanıp öğrenciyi tez savunmasına alırlar.

Tez savunma sınavı, yapılan tez çalışmasının sunumu ve bunu izleyen soru cevap kısmından oluşur.

Tez sınavının tamamlanmasının ardından jüri dinleyicilere kapalı olarak toplanıp salt çoğunlukla tez hakkında kabul, ret veya düzeltme kararı verir.

Tezi kabul edilen öğrenciler başarılı kabul edilirler. Bu karar enstitü anabilim dalı başkanlığınca sınavı izleyen üç gün içinde bir tutanak ile enstitüye bildirilir.

Jüri tarafından başarısız bulunarak tezi reddedilen öğrencinin program ile ilişkisi kesilir.

Jüri tarafından tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç altı ay içinde gerekli düzeltmeyi yaparak aynı jüri önünde tezini yeniden savunur. Burada da başarısız bulunan öğrencinin program ile ilişkisi kesilir.

Doktora Tezinin Sonuçlandırılması

Öğrenci savunmadan önce hazırladığı tezini danışmanına sunar. Danışman tezin savunulabilir olduğuna dair görüşü ile birlikte oluşturulan jürinin asıl ve yedek üyesi kadar tez nüshasını enstitüye teslim eder.

Enstitü tez hakkında intihal yazılım programı raporunu alarak danışmanına ve jüri üyelerine gönderir. Raporda intihalin varlığı tespit edilirse tez gerekçesi ile birlikte hakkında karar verilmek üzere enstitü yönetim kuruluna gönderilir.

Doktora tezinin sonuçlanabilmesi için öğrenci tarafından en az üç tez izleme komitesi raporu sunulması gerekir.

Doktora Diplomasına Hak Kazanma

1. Doktora tezinin yazım kurallarına uygun olduğuna dair görüşü ile birlikte tez nüshaları danışman tarafından anabilim dalı başkanlığı vasıtası ile enstitüye gönderilir.
2. Tez savunmasında başarılı olan ve doktora tezinin ciltli üç nüshasını tez sınavı tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili enstitüye teslim eden ve enstitü tarafından tezi şekil yönünden uygun bulunan öğrenci doktora diploması almaya hak kazanır.
3. Öğrencinin başvurusu üzerine enstitü yönetim kurulu teslim süresini en fazla bir ay daha uzatabilir.
4. Yukarıdaki şartları yerine getirmeyen öğrenciye şartları yerine getirinceye kadar diploma verilmez ve bu öğrenci öğrencilik haklarından yararlanamaz. Bu şartları yerine getirmeden azami süreyi tamamlayan öğrencinin program ile ilişkisi kesilir.
5. Enstitü tezin teslim tarihinden itibaren üç ay içinde doktora tezinin bir kopyasını elektronik ortamda YÖK başkanlığına gönderir.

Tebliğat

Öğrenci hakkındaki bireysel işlemler, e-devletteki adresine ya da yazılı bildirimde bulunduğu adrese posta veya elektronik posta adresine yollanmak suretiyle tebliğ edilir.